

# ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАВЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННІКАУ БССР

№ 72 (1294)

Субота, 6 верасня 1958 года

Цана 40 кап.

Філіял  
Усесаюзнай  
мастацкай...

З дня адкрыцця ў Мінску новага прыгожага будынка Дзяржаўнага мастацкага музея БССР не прайшло яшчэ і года. Але і за гэты кароткі час мянчана атрымала магчымасць пазнаёміцца не толькі з пастаянным экспазіцыянным карцінам, якія захоўваюцца ў фондах нашага музея, а і з некалькімі перанальнымі выстаўкамі беларускіх і ўкраінскіх майстроў-жывапісцаў, з пераходнай выстаўкай літоўскай графікі і г. д.

І вось яшчэ адна прыемныя сюрпрызы для аматараў выяўленчага мастацтва. Учора ў сталіцы Беларусі адбылося ўрачыстае адкрыццё аднаго з філіялаў Усесаюзнай мастацкай выстаўкі, твораў якой дэманстраваліся ў Маскве ў Цэнтральнай выставачнай зале (былым Манежы). У гутарцы з нашым карэспандэнтам дырэктар выстаўкі Я. Голышаў расказаў, што такіх філіялаў створана чатыры, і ўсе яны цвёрда знаходзяцца, як кажуць, на калесах. З твораў савецкіх мастакоў, якія экспанаваліся на Усесаюзнай выстаўцы, ужо знаёмліліся працоўныя Закаўказзя, Кішынева, Кіева.

Ціпер прыйшла чарга і мінчанам паглядзець работы сучаснага жывапісу, графікі і скульптуры, створаныя мастрамі амаль усіх братніх рэспублік СССР і ў асноўным прысвечаныя 40-годдзю Савецкай улады.

У прасторных светлых залах Мастацкага музея размясцілася звыш чатырохсот твораў выяўленчага мастацтва, самых разнастайных па жанрах і тэматыцы. Асобныя жывапісныя палотны настолькі вялікіх памераў, што іх даводзілася папярэдне здымаць з падрамніка і зортываць у рулоны, дастаўляць у такім выглядзе да месца прызначэння. Хаця гэта каштавала нямаля клопатаў арганізатарам пераходнай выстаўкі, але яна кожны раз адкрывалася ў дакладна ўстаноўленыя тэрмыны.

Заходзім у музей. У адной з залаў ніжняга паверха адразу трапіліся ў свет яркіх чалавечых вобразаў, валахных, мужных натур, якія глядзяць на нас з жывапісных палотнаў на тэмы Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны. Аб гэтым мінулым нашага народа, аб грозных падзеях Вялікага Кастрычніцкага пераварота карціны «Аршт Часовага Урада» А. Лапухова, «Смольны, 1917 год» С. Гукава, «Першая конная» Е. Майсена, «Партыя» П. Скалоўска-Скала, «Мы выраслі ў полі» Баляна і інш. Карціны на гісторыка-рэвалюцыйную тэматыку займаюць увесь першы паверх музея. Тут мы сустракаемся і з творами нашых беларускіх мастакоў А. Шабліна, А. Гугеля, А. Кроля.

Графічным работам адрэзана галерэя музея. Калі ж падмімаешся ў залы другога паверха, нібы зноў ажурна жывапісе, які адлюстроўвае ўжо актуальныя тэмы сучаснасці, багаты духоўны свет савецкіх людзей, іх працу і адпачынак. Побач з карцінай «Рабынушка» ленинградца В. Зянонека можна бачыць «Песню» мінчанага А. Млішэўскага, крыху далей вісяць палотны «На пашы» Е. Чылінгарова, «Разведка ў вятрах Баспій» Л. Казімава, «Партрэт свінаркі К. Цітовай» Г. Кабачка, «На адкрыццях калгаснай ГЭС» В. Токара і многа іншых. Скульптурныя творы, якія экспануюцца па ўсіх залах ніжняга і верхняга паверхаў, таксама прыцягваюць увагу многіх наведвальнікаў выбарам тэм, рэльефнасцю форм, багаццем кампазіцыйнага вырашэння.

Філіял Усесаюзнай мастацкай выстаўкі, які адкрыўся ў Мінску, прабудае да сярэдзіны кастрычніка гэтага года, пасля чаго ён перадае ў гарады Прыбалтыйскіх рэспублік.



Цікавыя песні і танцы

Адбыўся агляд мастацкай самадзейнасці культурыстаў Чэускага раёна. У аглядзе прынялі ўдзел Сухарэўскі сельскі клуб, Сучэўская, Прудкоўская і Цемравіцкая хаты-чыталні, Трабавіцкі і Антоўскі сельскія клубы і інш.

Асабліва добра выступілі ўдзельнікі гуртка Сухарэўскага сельскага клуба. У іх рэпертуары было многа песень савецкіх кампазітараў, у тым ліку беларускіх. Квартэт у складзе Атрохавой, Хазенкі, Маркавай, Сазонавай выканаў рускую народную песню «Грушчыкі» і рад іншых. З праграм Сучэўскай хаты-чыталні асабліва запомніліся беларуская народная песня «Ой, халеца мяне маті замуж аддаць», украінскі галак, полка «Янка», жартоўны беларускі танец.

Вельмі цікава сустраці гледачы выступленні самадзейных гурткаў Чэускага дзіцячага дома. Лепшыя нумары былі адобраны для паказу на абласным аглядзе мастацкай самадзейнасці.

Р. ЗАЛЕСКІ

Адна з галоўных рыс і асаблівасцей савецкай літаратуры, якая характарызуе яе сілу і моц, — неарыўная сувязь з жыццём народа, з яго велічымі справамі. Наша літаратура заваявала ўсеагульнае прызнанне і любоў мільёнаў людзей тым, што яна адлюстроўвае само жыццё, гераічныя подзвігі народа ў мірнай стваральнай працы на карысць сваёй сацыялістычнай Бацькаўшчыны, тым, што яна актыўна ўдзельнічае ў вырашэнні самых надзвычайных і важных жыццёвых праблем, задач камуністычнага будаўніцтва. Для пісьменніка — патрыёта Радзімы няма і не можа быць больш высякароднай і патэснай мэты, чым служэнне свайму народу, прысвячэнне яму ўсёй сваёй творчасці, сваёй грамадскай дзейнасці. Пісьменнік і чытач жывуць у нас аднымі думкамі, аднымі жаданнямі і імкненнямі — як мага лепш і больш зрабіць для Радзімы, для шчаслівага жыцця ўсіх працоўных.

Ціпер, напярэдні IV рэспубліканскага і III Усесаюзнага з'ездаў пісьменнікаў, яшчэ больш умацоўваецца гэтая жывая сувязь літаратуры з жыццём. У абмеркаванні праблемных пытанняў літаратурынага жыцця, мастацкіх твораў, надзвычайных задач, якія ставяць перад нашай літаратурай, прымаюць удзел не толькі пісьменнікі, але і чытачы. На старонках друку ўсё часцей і часцей выступаюць рабочыя, калгаснікі, прадстаўнікі працоўнай інтэлігенцыі, якія выказваюць свае думкі аб тых ці іншых творах, аб стане і далейшым развіцці нашай нацыі, прозы, драматургіі. Іздаўна на старонках нашай газеты з перадаздаўскай трыбуны выступаюць загадчык Віцебскага абласнога бібліятэчнага калектара тав. Тарубараў. Ён выказаў вельмі слушныя думкі аб тым, як нашы бібліятэчныя работнікі павінны прапагандаваць паэтычныя творы, выходзячы ў чытачоў любоў да паэзіі, да мастацкага слова. У сённяшнім нумары газеты выступілі рабочыя Магілёўскага заводу штучнага валакна тав. Сафронаў, які робіць слушныя заўвагі нашым пісьменнікам за тое, што яны мала звязаны з рабочым асяродкам.

У многіх клубах, бібліятэках, школах, на заводах і фабрыках праходзяць канферэнцыі чытачоў, літаратурныя вечары, прысвечаныя падрыхтоўцы да 40-годдзя БССР і IV з'езда пісьменнікаў Беларусі. Чытачы актыўна абмяркоўваюць творы нашых пісьменнікаў, выказваюць свае думкі аб тых або іншых вобразах герояў працываенных кніг. Усё гэта сведчыць, з якой увага і цікавасцю народ сочыць за развіццём сваёй літаратуры, як ён хваляецца і клопоціцца аб яе далейшым росце.

У дні падрыхтоўкі да свайго з'езда беларускія пісьменнікі павінны наблізіцца яшчэ больш да чытача, да жыцця. Кожны літаратар павінен набываць на заводзе або ў калгасе, на будоўлі, пагутарыць з рабочымі, працоўнікамі сельскай гаспадаркі, расказаць аб справах літаратуры, падзяліцца сваімі творчымі планами.

Наш чытач любіць сваю родную літаратуру, ён з напыненай увагай сочыць за кожным новым творам, радзіцца непасрэднай сустрэчай з пісьменнікам, яго жывым словам. Гэта асабліва выразае відавочна ў час правядзення Тыдня літоўскай літаратуры ў Беларусі. Насланцаў братняй Літвы, якія ў беларускіх пісьменніках, якія былі разам з імі, прапоўнялі нашай рэспубліцы ўсюду сустракалі хлебам-салом, гасцінна расчыняючы дзверы ў свае клубы, дамы і хаты. З якой прагнасцю людзі слухалі кожнае слова, прычымтае або сказанае з трыбуны, у гутарцы. Няма сумнення, што з такой жа гасціннасцю сустрэнуць працоўныя Літвы нашых пісьменнікаў, якія неўбаве педуць туды на Тыдзень беларускай літаратуры.

Тыдні братняй літаратуры, якія пачалі праводзіцца па ініцыятыве беларускай пісьменніцкай арганізацыі, звыклі шырока адабраць у асяродкі пісьменнікаў Украіны, Малдавіі і іншых савецкіх рэспублік. Гэта вельмі добра, жывая форма прапаганды дасягненняў нашай шматнацыянальнай савецкай літаратуры, умацавання яе творчых сувязей. Але гэта толькі адна форма, якую мы выкарыстоўваем. Ёсць ямаля і іншыя форм і сродак, пры дапамозе якіх мы можам не толькі шырока прапагандаваць лепшыя дасягненні нашай літаратуры, але і штодзённа трымаць сувязь з

масамі чытачоў, пазнаваць жыццё, прыслухоўвацца да іх голасу. Выступленні М. С. Крушчова «За цесную сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа» даламагі нашым пісьменнікам яшчэ лепш зразумець, што сувязь з масамі, з жыццём працоўных, глыбокае асноваванне з'яўляецца самае галоўнае для пісьменніка. Толькі пры гэтай умове пісьменнік можа напісаць высокамастацкі твор аб сваіх сучасніках, якія жывуць і працуюць разам з ім, творцаў пуды ў камуністычным будаўніцтве. Гэта добра папярэджанне самой практыкай. Тым пісьменнікі і паэты, якія часта бывалі на прадпрыемствах, у калгасах, пішуць добрыя, прадаўныя мастацкія творы аб сённяшнім дні нашай рэспублікі, аб самаадданай працы рабочых, калгаснікаў, працоўнай інтэлігенцыі.

Пісьменнік Ігнат Дуброўскі не раз бываў у калгасе «Светлы шлях» Пінскага раёна, глыбока пазнаёміўся з людзьмі, з эканамікай калгаса, вывучаў вытокі тых амен, якія адбыліся пасля пераіўскага Пленума ЦК КПСС. У выніку гэтага і з'явіўся цікавы нарыс «Светлы шлях», надрукаваны ў сёмым нумары часопіса «Полымя». Празаік Уладзімір Карпаў часта наведвае аўтамабільны завод. Тое, аб чым расказаў рабочыя пісьменніку, што ўбачыў ён на заводзе, натхніла яго на напісанне новага рамана аб рабочым класе. Былы супрацоўнік газеты Мікола Сяргіевіч пайшоў на заклік партыі працаваць старэйшым калгасе «Шлях да камунізма» Старобінскага раёна. На аснове новых падзей, фактаў жыцця, ён напісаў добрыя кнігі нарысаў, і зараз працуе над апошнім.

Прыкладаў сувязі пісьменніка з жыццём і плённых вынікаў гэтага можна было б прывесці шмат. Усе яны сведчаць аб тым, што толькі тады талент пісьменніка будзе развівацца паспяхова, калі ён будзе жывіцца самім жыццём.

У апошні час нашы пісьменнікі часцей выязджаюць у раёны, вобласці, сустракаюцца з чытачамі. Такія паездкі прыносяць вялікую карысць. Але, нажалі, не заўсёды правільна і плённа выкарыстоўваюцца пісьменнікамі паездкі ў раёны або творчыя камандзіроўкі. Саюзам пісьменнікаў і бюро прапаганды СМ БССР у гэтым годзе праведзена ўжо 370 літаратурных вечараў і сустрэч. Гэта ямаля. Між тым, некаторыя з гэтых вечараў і сустрэч налілі фармальны характар. Безумоўна, для кожнага чытача прыемна паслухаць жывы голас пісьменніка, паэта, якога ён убачыў, магчыма, упершыню. Але чытач хоча падзяліцца з пісьменнікам сваімі думкамі, выказаць яму тое, што даўно хваляе яго сэрца. Трэба, каб і пісьменнік паслухаў чытача, даведаўся, што яго цікавіць, якія творы больш хваляюць і чаму. Такія размовы будуць вельмі карыснымі.

Працоўным Саюза пісьменнікаў Беларусі наміму канкрэтныя мерапрыемствы па далейшым умацаванні сувязей нашай літаратуры з жыццём. У верасні, кастрычніку і лістападзе будуць праведзеныя нарады кіравніцкай літаратурнай аб'яднанай, абмеркаванне літаратурна-мастацкіх альманахаў, «Дзень пісьменніка», выступленні крытыкаў, празаікаў і паэтаў у абласных творах, справаздачы пісьменнікаў перад чытачом, у тым ліку нашых старэйшых майстроў слова. Група літаратараў у бліжэйшы час павінае на будаўніцтве Васілевіцкай электрастанцыі.

Трэба, каб гэтыя мерапрыемствы былі праведзены як мага лепш, каб у іх прынялі актыўны ўдзел самыя шырокія колы чытачоў. Вялікую практычную дапамогу ў гэтым павінны аказаць Саюзу пісьменнікаў масовыя партыйныя і савецкія арганізацыі, работнікі клубаў, бібліятэк. Такое, напрыклад, мерапрыемства, як «Дзень пісьменніка», безумоўна, прыцягне увагу ўсёй грамадскасці. Трэба, каб у гэты дзень ва ўсіх кніжных магазінах былі літаратурныя навінкі, творы тых пісьменнікаў, якія прыедуць у абласныя цэнтры, раёны. Добра было б арганізаваць выстаўкі беларускай мастацкай літаратуры, паказваючы дасягненні за сорак год.

Толькі ў цеснай сувязі з народам, толькі ў самых блізкіх і шырых адносінах з чытачом пісьменнік можа стварыць выразныя па ідэі і высокае па мастацкасці творы, вартыя нашага вялікага, гераічнага часу.

## Новыя экспанаты музея

Тураўскі краязнаўчы музей папоўніўся нашымі экспанатамі, якія расказваюць пра старажытнае мінулае Беларусі — пра тагачасны жывальнік свет Палесся і побыт паселішчаў.

Сярод экспанатаў залучы літоўскага ідоляжніка, драўляны посуд, каменная сякера, жаканічны драўляны каласчык, салямяная каназобка. Каля вёскі Таняж знойдзены скарб — сто сярэбраных манет. Чаканены яны ў розныя гады, большасць у 1544—1654.

Навуковыя работнікі музея праводзяць і даследчую работу. Яны склалі карту лясоў Тураўскага раёна, апісалі дзве стаянкі старажытнага чалавека. Запланавана прасяці раскопкі Замкавай гары — месца старажытнага Турава.

## Творчыя вынікі

У Сапоцкінскім раёне Гродзенскай вобласці працуе 18 калектываў мастацкай самадзейнасці. Лепшыя з іх былі дапушчаны на раённы агляд.

У мінулым годзе самадзейны калектыв калгаса «22 Верасня» заняў троеце месца. Ціпер ён выйшаў на першае месца ў раёне. Змястоўны і цікавы рэпертуар самадзейных артыстаў. Хор, які выканаў песні беларускіх і рускіх кампазітараў, гучаў чыста, стройна. Дыкцыя і ансамбль былі добрыя. Харысты авалодалі двухгалосем (у мінулым хор спяваў ва ўнісон).

З вялікім поспехам выканалі Грыгор'ева і Зубініна песню «Ой, шумяць лісы зялёныя» Ю. Семанкіна, «Калычэўка» А. Новікава і інш. Выдатна прачытала калгасніца Ляшчыца верш А. Куляшова «Камсамольскі білет».

Творчы поспеху дасягнуў і калектыв мастацкай самадзейнасці медыкаў костна-туберкулёзнай бальніцы, які заняў на аглядзе другое месца. Асобна варты адзначыць выкананне хора «Лясной песні» кампазітара У. Алоўнікава. Хор пачаў дэспіваць вельмі ціка. Наступная ўдала выканавіла даламагда данесці да слухачоў амест песні. Нажалі, не ўвесь харавы рэпертуар развучаны з такой стараннасцю.

З харографічнай праграмы, паказанай калектывам медыкаў, варты адзначыць

«Башкірскі танец», выкананы Рубінай. Яна добра валодае тэхнікай танца.

Ёсць у калектыве і майстры мастацкага слова. З густам прачытала Саўко байкі беларускіх і ўкраінскіх сатырыкаў. Задушыў праспявала Веліміта венгерскую народную песню «Журавы».

Недахопам у рабоце калектыву медыкаў з'яўляецца тое, што ў яго рэпертуар часам трапляюць пошныя, бездабрыя нумары. Да іх трэба адесці сцяжкі «Цырульнік» і «Ва ўрачы». Кароткі змест апошняй рэчы такі: з'яўляецца ў кабінет «гучачы» і раскладвае «інструмент» — грачы ключ, цаплярскія абуці і г. д. Гэтымі прыладамі ён цягне зуб у хворца, суправаджаючы аперацыю бягзгуздамі рукам, каб рассмяяць гледача. Падобныя «сцяжкі» піюча не даюць ні розуму, ні сэрцу.

Творча вырас калектыв мастацкай самадзейнасці Раціцкага сельскага клуба (калгас «Чырвоны бараніт»). У мінулым ён быў настолькі слабы, што не мог удзельнічаць у раённым аглядзе. Ціпер рэдакцыя самадзейных артыстаў прадаманавала значнае выканаўчае майстарства і занялі троеце месца. Сёстры Страшні выдатна выканалі песню з кінафільма «Справа была ў Пянькове». Стрэнжа-малодшая і Тодрык з вялікім паучэннем праспявалі песню Ю. Семанкіна «Ой, шумяць

лясы зялёныя». З поспехам выканаў раціцкі танцавальны калектыв беларускі народны танец «Лявоніхы».

Паспяхова выступіў калектыв РДК. Яго хор, несумнянна, лепшы ў раёне. Строй і ансамбль бездакорны, ёсць спроба авалодаць трохгалосем. У хоры добрыя салісты — К. Сырца, Д. Байцун, М. Буслук і іншыя.

Агляд мастацкай самадзейнасці паказаў, што харографічнае і вакальнае мастацтва атрымалі шырокае распаўсюджанне ў раёне. Наадварот, п'есы, прадстаўленыя на агляд, падрыхтаваны дрэнна. Адсутнічалі такія важныя кампаненты спектакля, як касцюм, грим, декораций. У двух аднаактвых п'есах мужчынскія ролі ігралі дзівачы.

На аглядзе не было прадстаўлена ніводнага музычнага калектыву, ніводнага квартэта або трыа. Выступіў на аглядзе толькі акардэоніст Левадзюскі (Даргунскі сельскі клуб), які выканаў «Неапалітанскі танец» Чайкоўскага і «Паланез» Агінескага. Абедзве рэчы былі вельмі скажона выкананыя. Аглядку культуры райвыканкома трэба больш увагі надаць гэтым жанрам.

Ю. ШПАКОЎСКАЯ,  
настаўніца Сапоцкінскай сярэдняй школы.

## ПЕРАДЗ'ЕЗДАЎСКАЯ ТРЫБУНА

# Да нас, на завод, таварышы пісьменнікі!

Сустрэча з добрай, разумнай кнігай, у якой паказваецца наша сённяшняе жыццё, — гэта тое самае, што і знаёмства з чалавекам — вялікага жыццёвага вопыту, прыгожай і шчырай душы. Прачытаеш такую кнігу — быццам прарыстай вады з лясной крыніцы нап'ешся. І далейшы шлях стане лягчэйшым табе ў жыцці, а ў думках — больш святла і прастыры.

Некаж мне трапілася старая, яшчэ даваенная выдання, кніга. Зашмалёваная, з падобнымі на крах лістамі, яна павяла ў многіх руках. З цікаўнасцю і стаў прабаць вацьма першыя старонкі і далей не мог адарвацца. Стаяла ўжо глыбокая ноч, трэба было адпачываць, каб са свежымі сіламі выйсці на раённыя змены, а я ўсё чытаў і чытаў. Гэта была апошняя беларуская пісьменніца Хвядо-са Шынкера «Сонца над шпалы». Не толькі асаблівым характам мовы, высокай дасканаласцю літаратурнага стылю захапіла мяне гэтая кніга, а і шчырацю, праўдзівасцю адлюстравання жыцця рабочых чыгуначнага транспарту. Відны было, што пісьменнік намаляваў на яго чыгуначнікамі, не адзін пуд солі з'ёў з імі, перш чым вывесці іх галоў на старонку кнігі.

Паславаенная беларуская літаратура не вельмі ўжо бедная творами на так званую «рабочую тэматыку». За апошнія гады на старонках часопісаў, газет і ў асобных кніжках з'явіўся шэраг свежых, цікавых апавяданняў і Г. Грамовіча, Я. Васіленка, А. Чарнышэвіча і іншых. Напісаны і вялікі творы пра рабочы клас: «Цяжкіе дыханне» М. Паслядовіча, «Гартванне» А. Куляшова, «За годам год» У. Карпава, «Над Нёманам» У. Дадзімава, «Пасля вяселля» У. Шахаўца. Яны розныя па мастацкіх якасцях, па шырыні абгулявання, па яркасці вобразаў, але ў іх адчуваецца гарачае дыханне нашых дзён, насамрэч пафасам стваральнай працы. Аднак не ў кожным з гэтых твораў мы знаходзім такога героя нашага часу, якога хачелі б мы бачыць, які характарыстычна для эпохі вялікіх сацыялістычных пераўтварэнняў у нашай краіне.

Мне здаецца, галоўным для нашай літаратуры сёння з'яўляецца паказ новага чалавека, актыўнага і паслядоўнага ў сваіх дзеяннях будаўніка камунізму, спрыяльнага ўсяго перадавога, прагрэсіўнага. Беручы кожны раз новую кнігу, мы чакам сустрэчы з героем, у якога можна навучыцца жыць, працаваць, хочам разам з ім узяцца на прыступкі той асці-

пы, з вяршыні якой адкрываюцца далатляды нашай светлай будучыні.

Вось я прачытаў вялікі роман У. Карпава «За годам год», прысвечаны добрым справам нашых слаўных будаўнікоў. Адным з цэнтральных вобразаў гэтага твора з'яўляецца бригадзір Аляксей Урбановіч. Гэта — былы партызан, які бачыў і кроў явявіных людзей, і страпашныя арганізацыі, што павялілі на нашу зямлю фашысцкія захавнікі. Заваляваў ён, ён павінен даць пра свой родны горад, пра тое, як найхутчэй узяць яго з палліліччаў. Але ўсё яго думкі і дзеянні спачатку накіраваны на тое, каб як-небудзь збудавць сабе ўласны дом. У імя гэтага ён не робіць ніякіх сродкамі: не ідзе на буйную будоўлю, бара дробныя, але больш выдатныя працы, уступае ў адрэзкі з рознымі забівацтвамі. Праўда, пах канец рамана Урбановіч перавыбуваецца, але гэтае перавыкананне ўспрымаецца не вельмі пераканальна.

Неглы амаўляюць, ёсць у рабочым асяродкі і такія, як Урбановіч. Але ім супрацьстаяць людзі высокай сацыялістычнай свядомасці, якім агульнае інтарэсам таражыць за ўласны. І хачелася б побач з Урбановічам, у поўны кантраст яму, бачыць з такой жа мастацкай праўдзівасцю намайяны вобраз рабочага-будаўніка, які стаў бы ў некаторай ступені «настаўнікам жыцця» і для Урбановіча і для чытача. Але яго, нажалі, у рамана няма.

Праца стала для савецкага чалавека жыццёва неабходнасцю, яна набыла творчы характар. Перадвы, свядомы рабочы не клопоціцца пра асабістую славу, а дбае аб тым, каб яго намаганні жыццём наватарскім струменем уліліся ў працоўныя намаганні ўсяго калектыву, каб яго вопыт стаў усеагульным здабыткам. Ён уносіць у сваю працу спраўдзены пазіў. Шукаць і знаходзіць зорны пазіў і ўзусім будзённай працы, на маю думку, і павінен пісьменнік. Але як часта гэты пазіў будзённай працы ў творах паасобных нашых пісьменнікаў падмяняецца траскуным феерверкам і агульнашым барабаным боем у гонар рэжардсмена-дзіночкі. Між тым, у сацыялістычным спародзітве важны не рэкорд, а метады працы. Адкрыць і прапсець глыбокага розуму, творчы пошукі наватара, ён паступае на ўзбраенне ўсёй масы рабочых, робіцца той сілай, якая рухае наперад вытворчасць.

Неглы жыць старымі, аджымі ўз'яўленнямі. Пісьменнік абавязаны ісці ў нагу з часам, павінен быць цесна звязаны з тым, хто з'явіцца героямі яго твораў. Глыбокае пранікненне ў жыццё, трапная наіраўнасць, якія характарызуць леп-

шыя творы нашай літаратуры пра рабочы клас — усё гэтае якасці не даюцца за пісьмовым сталом у рабочым кабінце пісьменніка, іх трэба набываць у самой гучыні жыцця.

Да ваіны беларускія пісьменнікі часта прыязджалі на наш завод. Падоўгу тут жылі М. Лужані, Ц. Даўгапольскі. Яны дыхалі адным паветрам з людзьмі прадырства, прысутнічалі на вытворчых нарадах, бывалі на кватэрах рабочых, разам са слухачамі курсаў майстроў садзіліся за парту і вывучалі тэхналогію вытворчасці штучнага валакна, даламагалі мясцовым літаратурным сілам. Паэт М. Лужанін прымаў актыўны ўдзел у рабоце заводскай шматтыражнай газеты: змяшчаў у ёй вершы і нарысы пра пераважных людзей прадпрыемства. Паехалі пісьменнікі з завода не з пустымі рукамі. Іх запісныя кніжкі былі поўны цікавых думак і трапных назіранняў. У выніку з-пад пера М. Лужаніна выйшла ямаля добрых п'яльх вершаў пра завод і яго людзей, а Ц. Даўгапольскі напісаў кнігу «Шуёк».

Група беларускіх пісьменнікаў аказала вялікую дапамогу рабочым аўтарам у стварэнні гісторыі нашага завода. Гэтая кніжка выйшла ў свет у 1935 г.

А вось пасля ваіны надзвычай рэдка бачым мы пісьменнікаў на нашым заводзе. Калі ж і прыедуць яны, то сустрача бывае вельмі кароткай, абмяжоўваецца чамусьці толькі выступленнямі.

Безумоўна, пісьменніку лепш прыязджаць на завод або ў калгас не на гадзіну, не на дзень, а на месяц, на паўгода, а то і на год. Паўжыць аднымі думкамі і імкненнямі з рабочым калектывам, уласнымі рукамі адчуць мяккую пшчотнасць шаўковай ніткі, якая толькі што сыйшла з машыны. Тады ў творах пісьменніка з'яўляцца больш яркі характары, мацней стане адчувацца пульс рабочага жыцця, і працу ён пакажа з сапраўднай пазіўнасцю.

Якім шматгранным, паўнакроўным жыццём жыве наш завод! Колькі ў нас наватараў, творча праца якіх можа даць багаты матэрыял для добрых кніжак! А якую цікавую даследчую работу выдуць нашы спецыялісты! А якая пудубная наша заводская моладзь, што працуе і вучыцца, і знаходзіць час для многіх іншых добрых спраў!..

Прыязджайце да нас на завод, таварышы пісьменнікі! Прыемце з усёй шчырасцю душы рабочага чалавека.

П. САФРОНАЎ,  
рабочы Магілёўскага заводу  
штучнага валакна.

## КУЛЬТУРНАЯ ХРОНКА

Насустрэч 40-й гадавіне Беларускай ССР

Красуй, родная Наддзвінне!

Старонкі мінулага

КОЖНЫ куток Беларусі мае характэрнае, непаўторнае ў сваім абліччы.

Хто пабываў на Віцебчыне хоць раз, назаўсёды запамінае пейзаж гэтага краю — маренныя гвалды і ўзгоркі, пакрытыя змешанымі лясамі, зялёнымі дыянамі заліўных і сучасных сенажаці, малюнічкі азёры і рэкі. А рэка — вялікіх і маленкіх, бурных і ціхіх — тут мноства. Больш двухсот. Агульная іх даўжыня — звыш чатырох тысяч кіламетраў.

набольш ярка адлюстравана ў народнай творчасці: «Калі б не дзірка ў роце, хадзіў бы чалавек у золце». «На кішкі толькі і працуем», «Была ў ваўка адна песня, ды і туго мужык украў». — гаварылі ў той час сяляне. З веку ў век, з пакалення ў пакаленне селянін потым і крывёю здабываў кавалак хлеба, а яго ўсё роўна не хапала.

Галеца працоўнага насельніцтва, яго жалілівае аблічча ў культуры адноснае — вось што вызначала аблічча дарэвалюцыйнай Віцебчыны. У сярэднім на сто душ насельніцтва губерні было чатыры пісьменныя, дзве траці набавранцаў, якія ішлі ў царскую армію, не ўмеі ні пісаць, ні чытаць.

Нечалавечыя ўмовы жыцця працоўных выклікалі пратэст з боку рабочых і сялян, які перарастаў у бунты і паўстанні.

Пачатак XX стагоддзя на Віцебчыне адзначан масавымі палітычнымі выступленнямі рабочых і сялян. Асабліва магутнымі яны былі ў час першай рускай рэвалюцыі.

Рабочы і сялянскі рух узнік на барацьбу з царызмам. Нясмыслена забастоўкі, дэманстрацыі і пратэсты ў гарадах, захоп памешчыцкай маймацы, зямлі і адмаўленне ад выканання павіннасцей у вёсках былі настолькі моцнымі, што царскія арышчыкі аказаліся бесілымі спыніць рэвалюцыйны ўздзеянне паршаных «спрадаў».

А рэвалюцыйны рух нарастаў з наражальнай сілай. Віцебскі губернатар у халадніцтва перад міністэрствам унутраных спраў 27 ліпеня 1905 г. прасіў прыслаць у Віцебск тры сотні казаў і ўказаў, што папярэджанне беспарадкаў «для мясцовых паліцейскіх сіл немагчыма».

Але дарэмна лютвала царскія паліцыянт. У снежні ўспыхнула поўная рэвалюцыя. Узброеным паўстанцам займлі гарады і мястэчкі. У Віцебску, Полацку, Оршы, Барані, Копысі, Высачанах, Івянкічах адбыліся масавыя забастоўкі і дэманстрацыі. Рэвалюцыйны настрой ахапіў і вёска.

1917-ы... Вестка аб падзеях 25 кастрычніка ў Пестраградзе ў той жа дзень дайшла да губернскага цэнтру і павятовых гарадоў. Ва ўсіх частках гарнізона неадкладна былі праведзены мітынгі і сходкі. Большымі растлумачвалі састанкам сутнасць падзей, якія адбыліся ў сталіцы. 26 кастрычніка ў зале былога акруговага суда сабраліся большыя і меншыя — было прынята рашэнне стварыць Ваенна-рэвалюцыйны камітэт, вызваціць палітычных зняволеных і пачаць барацьбу за ўладу Саветаў.

У снежні адкрыўся Віцебскі губерняўскі зезд Саветаў, які заканадаўча замацаваў устанавленне Савецкай улады ў губерні.

Але яшчэ доўга не спыняліся бой ў Прыдзвінні. Банды Булак-Валакоўска, полскія легіянеры крывёю і агнём ішлі сваім шляхам на гарады і вёскі вобласці, пакуль узброены народ пал кіраўніцтвам Камуністычнай партыі дачаткова не выкінуў інтэрвентскае аховіце за межы савецкай зямлі.

рыкі «Чырвоны Кастрычнік» і «Прагрэс», акумулярны і дысторыяна фабрыкі, Індустрыяльна-мэблевая фабрыка, лесазавод, мясакамбінат і многія іншыя прадпрыемствы давалі самую разнастайную прадукцыю.

Хутка развівалася прамысловасць і ў іншых гарадах вобласці. У Оршы, апрача буйнейшага чыгуначнага вузла, выраблялі прадзімна-ткацкі ільнякамбінат, машынабудавальны завод «Чырвоны барацьбы», мясакансервавы камбінат і іншыя прадпрыемствы. Давалі прадукцыю краіне напярэва фабрыка «Чырвоная зорка» ў Чашніках, кардонная фабрыка імя Вароўскага і шклозавод «Ноўка» ў Суражскім раёне, кафельны завод у Копысі, «Дняпроўская мануфактура» ў

Дуброўне. абнапраўдлівая фабрыка імя Карла Маркса ў Высачанах і г. д. Гонарам усёй рэспублікі былі дзеішчы першыя пцігодкі — Белдэс імя Сталіна і торфапрадпрыемства «Асісторф».

А як непазнавальна змянілася вёска! За гады калгаснага лагу сцягну не толькі замяніўшы адналішны плуг і серп трактарам і камбайнам, але і ўнеслі новае ў наваколны пейзаж. Для вёскі перасталі быць навінкамі гідрэлектрастанцыі, воданаромныя вежы, прыгожыя цагляныя будынікі.

Адноўлены край упэўнена ішоў да светлай будучыні. Поўны свабоднай і радаснай стваральнай працы, вялікіх творчых задум і планаў, ён жыў паўнакроўным жыццём.

36 месяцаў гераічнай барацьбы

ЦЭРВЕНЬ 1941 года... Працоўныя вобласці па закліку роднай Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада ўзяліся на свецкую барацьбу за чысць, свабоду і незалежнасць Радзімы.

Захавішы Віцебск, фашысты з першых жа дзён адчулі, што гаспадаром горада застаецца народ. У горадзе дзейнічала некалькі партыйных і камсамольскіх падпольных груп, на чале адной з іх стаў Іосиф Рыгоравіч Грыгор'ев. Цэнтрам групы быў дом 67-гадовага Ганны Сцяпанавны Сцяжковай.



Харавы калектыў Віцебскага дыянавага камбіната на чарговай рэспетыцыі.

У гаспадарчай сумцы пад гароднінай і прадуктамі Ганна Сцяпанавна пераносіла міны, лістоўні і газеты, выратавала многіх патрыотаў, якіх пагражала смяротная небяспека. Фашыстам удалося схіпаць гэтую мужнюю жанчыну-маці. Яны закатавалі ў яе асцяжках гэтага Ганна Сцяпанавна Сцяжкова пасмяротна ўзнагароджана ордэнам Айчынай вайны. З падпольнай барацьбой у Віцебску звязана імя Веры Захараўны Харунжай — мужай патрыёткі, аўтара кнігі «Пісьмы на волю».

А колькі патрыотаў распаўсюджвала лістоўні, тайком прымала зводкі Свінфармбюро па радзе і зямліна насельніцтва з сапраўдныя стаянішчам на франтах, ваздыкала савецкія самалёты на важныя аб'екты ворага!

Цяпер усею савецкаму народу вядомы імяны абалскіх камсамольцаў — падпольшчыкаў. Кіраўніку гэтай арганізацыі Фрузе Зыньковай і падпольшчыку Зінаіда Партновай прысвоена званне Героя Савецкага Саюза, 15 актыўных удзельнікаў арганізацыі «Юныя месціцы» ўзнагароджаны ардаанамі.

мэ больш 50 Герояў Савецкага Саюза. Сярод іх генерал Леў Міхайлавіч Даватар, Аляксандр Канстанцінавіч Гаравец — адзіны ў свеце лётчык, які ў адным бэй збіў дзевяць фашысцкіх самалётаў, Зінаіда Міхайлаўна Тэнсалобава-Мар-

Тэмпы, якія можна пазайадросціць

З ОНУ пустыні, руін і паялішчы пакінулі на Віцебчыне гітлераўскія акупанты.

Удумаемса ў лічы. Калі страты, нанесеныя народнай гаспадарцы Беларусі, склалі 75 мільярдаў рублёў, то на Віцебскую вобласць — адну з саміх пераможаных абласцей рэспублікі — прыходзілася больш 25 мільярдаў. Па раду важнейшых галін народнай гаспадаркі вобласці аказалася адкінутай да ўзроўня 1913 г. Здавалася, спатрыбца дзесяццагодзі, каб дасягнуць даваеннага ўзроўня. Але тут, як і раней, сказалося ў поўную меру сіла савецкага дзяржаўства і грамадскага ладу, нараджанага Валікім Кастрычнікам, мудрасці Камуністычнай партыі, створанай вялікім Леніным. Партыя кінула кліч: «Будавальцы!» — і набачаны дух творчай працы ахапіў усю краіну, у тым ліку і Віцебшчыну.

Цяпер народная гаспадарка вобласці дае прадукцыі на многа больш, чым да Вялікай Айчыннай вайны. Аб'ём прамысловай вытворчасці за пасляваенны час у параўнанні з

чынка і многія іншыя. Прайдучы гады... Многа падаеў згадзіцца ў памяці чалавек, але нашы нашчадкі з удзячнасцю будуць ушамінаць імяны тых, хто ў гэтых гадах для Радзімы дні адстаў заваёвы Вялікага Кастрычніка.

індустрыяльныя метады будаўніцтва. За апошнія аднаццаць год працоўныя вобласці атрымалі звыш 800 тысяч квадратных метраў жыллой плошчы.

З кожным годам павялічваецца выпуск валавой прадукцыі на прадпрыемствах вобласці. У 1957 г. выпушчана звышпланавай прадукцыі на 174 мільёны рублёў. Спаворнітачы за дастойную сустрэчу 40-годдзя БССР, калектывы прадпрыемстваў вобласці змагаюцца за дэтармінавае выкананне вытворчых планаў 1958 г. План першага паўгоддзя значна перавыканан. Звыш плана выпушчаны сотні металаружучых станкоў, 2 420 швейных машын, 5 483 кубічных метры жалезабетонных канструкцый, больш чатырох мільёнаў штук цагля і каля двух тысяч тон вапны, 16,6 тысяч квадратных метраў дыянавага вырабаў, 99 тысяч метраў розных тканін і г. д.

Стваральнікі ўсіх гэтых багатаў — простыя савецкія людзі, сапраўдныя творцы матэрыяльнага дабрабыту. Яны ўшываюць выдатныя старонкі ў летапіс нашых працоўных будняў, напаяваючы іх глыбокім аэстам. Швачка фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі» Марыя Грышчанка, асновазалышчыца пачыночна-трыкатажнай фабрыкі «КІМ» Галіна Скопа, ткацкая дыянавага камбіната Галіна Іванова, салдыня цаглянага камбіната будаўнічых матэрыялаў Ганна Сіліцкая, машыніст наравознага дню станцыі Віцебск Ірэнэя Кавальскі, ткацкая Аршанскага ільнякамбіната Ганна Луціна, закройшчыца абутковай фабрыкі «Чырвоны Кастрычнік» Ганна Гаўбукова і многія іншыя карыстаюцца заслужаным славай наватараў вытворчасці, несбытаў перадавых метадаў пра-

Пянумаў НК КПСС, а колькі цудоўных змен адбылося ў калгасах і саўгасах вобласці! Адноўлены даваенныя пасяўныя плошчы, з кожным годам вытворчасць прадукцыі сельскай гаспадаркі, значна павысіўся ўзровень механізацыі ў палядовстве і жылёлагадулі. Больш павялічылі калгасаў тэлефонізацыя і падыфікацыя, каля 150 арцель атрымліваюць электры-

Цяпер на Віцебчыне працуюць педагагічны, медыцынскі і ветэрынарны інстытуты, тры навукова-даследчыя станцыі, 20 спецыяльных спецыяльных навуковых устаноў, каля 1 500 агульнаадукацыйных школ, тры школы-інтэрнаты, пяць вачэрніх тэхнікумаў, філіял вачэрніга Мінскага палітэхнічнага інстытута, дзевяці школ рабочай і сельскай моладзі. Вы-



Шырокаэкранны кіназатр у Віцебску.

энергію ад уласных і дзяржаўных электрастанцый. Неўрадлівыя ў мінулым землі Віцебчыны старанымі калгаснікаў і механізатараў ператварыліся ў залатое дню — на іх добра растуць лён, бульба, кукуруза, абжываюцца культуры.

Працоўныя Віцебчыны, які ў усёй Беларусі, ніколі не забудуць неацанімай дапамогі, якую аказалі вобласці Камуністычнай партыі і Савецкаму ўраду, братнія саюзныя рэспублікі і, у першую чаргу, вялікі рускі народ.

Яшчэ не паспелі астыць паялішчы, зарасці аяпы, а на палі ўжо выйшлі трактары і іншыя машыны. У 1944 годзе, адразу ж пасля вызвалення, адна толькі наша вобласць атрымала 355 трактараў з прычымным інвентарам, 30 камбайнаў, звыш 20 тысяч галоў буйнай рагатай жылёвы, каля 30 тысяч авечак. Лічылі, лічылі... А колькі за імі шчодрай дапамогі, якая з'явілася трымаўля асновай для аднаўлення і бурнага росту ўсіх галін сельскагаспадарчай вытворчасці вобласці.

Толькі за апошнія пяць год вытворчасць малака ў калгасах вобласці павялічылася ў 2,6 раза, мяса — у паўтара разы, бульбы ў два разы, а ільнясема і ільнявалякна — у тры разы. Грашовыя даходы калгасаў за гэты ж перыяд выраслі са 137 да 450 мільёнаў рублёў. Калі ў 1953 г. у вобласці было толькі восем калгасаў-мільянераў, дык у мінулым годзе іх стала ўжо каля 150. Гэта шматлікая выкараваўцы гаспадаркі, якія сталі сапраўднымі школай перадавога вопыту. Сярод іх арцель «XVIII партызэда» імя Зігельса, «Перамога» Талачынскага раёна, імя Хрушчоўва Дуброўнскага раёна, імя Кірава Аршанскага раёна, імя Жанава Асвееўскага раёна і многія іншыя.

У бягучым годзе прадаўнікі сельскай гаспадаркі Віцебчыны ўзялі на сабе павышаныя сацыялістычныя абавязальствы і настолькі змагаюцца за іх выкананне, каб унесці дастойны ўклад у агульнанародную справу барацьбы за вырашэнне суверэнітарных задач і ў бліжэйшыя гады дагнаць ЗША па вытворчасці мяса, малака і масла на душу насельніцтва.

За гады Савецкай улады ў імяны змянілася і культурнае аблічча вобласці. Мы можам смеда сказаць, што ў нас усё людзі пачаць.

даці на аэвету сёлета складуць у вобласці не менш 207,8 мільёна рублёў.

Калі да рэвалюцыі ў губерні было 69 бальніч і прыёмных пакояў, у якіх працавала 138 урачоў, дык цяпер толькі ў Віцебску працуе каля 500 урачоў і звыш тысячы сярэдніх медыцынскіх работнікаў. У гарадах і вёсках створана шырокая сетка раздільных дамоў, жалючых кансультацый, дзіцячых садоў і яслаў.

Да рэвалюцыі Віцебчына мела адзін театр без пастаяннага калектыву, музей і сем бібліятэк. А цяпер тут працуюць вядомы ў краіне Беларускае дзяржаўны драматычны театр імя Якуба Коласа, 324 кінаўстаноўкі, 2 575 бібліятэк, 386 дзяржаўных, 18 прафсаюзна і 400 калгасных клубоў, чатыры музеі, 2 790 калектываў мастацкай самадзейнасці. Аб такім зэстэтым здабытку раней вышэйшым не магло нават і марыцца. Раней адна кіно праходзіла амаля на 20 чалавек, а цяпер на аднаго чалавек — да пачатку кіно.

Да таго ж кожны траці чалавек вышывае газету або часопіс. У мінулым годзе працоўныя Віцебска атрымалі шырокаэкранны кіназатр, новыя палцы культуры. Да 40-годдзя БССР вышываюць амагучы прымяць маскоўскія тэлеперадачы. Да здабыткаў у культуры жыцці трэба аднесці і тое, што ў Віцебску і раёнах вобласці з метраў народных выхоўдзіў і творча мужнеюць маладыя літаратары, кампазітары, мастакі, артысты, імяны якіх стаяюцца вядомымі не толькі ў рэспубліцы, а і за яе межамі.

Раней аб простым чалавеку, калі да яго прыходзіла старасць або ён выходзіў са струю на ішай прычыне, нішто не клаліся. Яго выкідалі за борт на паўзніне арміі жабракоў, якія літаральна наваднілі вёскі, гарады і мястэчкі. Цяпер жа ў вобласці толькі пенсінерам, інвалідам Айчынай вайны і пачы вышываюцца штомесяц да 15 мільёнаў рублёў пенсій. Апрача таго, вялікі сумы штогод атрымліваюць смагадзельны і адзінока мадэрні. Інакш кажучы, у сярэднім за год насельніцтву выплачваецца рознага роду пенсія, дапамога на ліні сацыяльнага забеспячэння амаля 200 мільёнаў рублёў.

Варта ўдумацца і ў такіх пачынах. У сярэднім па вобласці на душу насельніцтва прыходзіцца 2 087 рублёў тавараўроту, што ярка сведчыць аб павышанні матэрыяльнага дабрабыту народа.

За апошнія гады значна ўзмацніліся культурныя сувязі Віцебска з замежнымі краінамі, асабліва з краінамі сацыялістычнага лагера. У Віцебску пачыналі прадаўнікі культурынага фронту і мастацкія калектывы Абалыні, Кары, Польшчы. У сваю чаргу прадаўнікі грамадскасці Віцебска і вобласці навадні рад зарубежных краін.

Выхад Віцебчыны на больш шырокую акачыманую і культурную прастору — а яна знамянальна, але ў той жа час і акачыманна: уся наша неабязна краіна, у тым ліку і Савецкая Беларусь, матіце, багатае, прыгажэ. Набліжаемса да камунізма!

Ніна ДАРАФЕЕНКА, Мікалай ДАРАФЕЕНКА, Віцебск.

Плён свабоднай працы

СТАШЫ гаспадарамі свайго лагу, працоўныя Віцебчыны дружна ўзяліся за будову новага жыцця. Рабочыя і сяляне хуткімі тэмпамі сталі развіваць прамысловасць і сельскую гаспадарку.

За гады пераважных пцігодкаў прамысловая прадукцыя вобласці перавысіла ўзровень 1913 г. ў дванаццаць разоў. Была створана станца-будаўніца, электраэнергетычная, торфадыбываючая прамысловасць. Дзякуючы рэканструкцыі прадпрыемстваў харчовай і тэкстыльнай прамысловасці павялічыўся выпуск рэчў шырокага ўжытку. Мерапрыемствы, праведзеныя партыяй і ўрадам па індустрыялізацыі краіны, змянілі аблічча вобласці. Дастаткова сьведчаць, што на парадыні Вялікай Айчыннай вайны на Віцебшчыну прымадала, напрыклад, да 80 працэнтаў усёй ільняной працы, тканін і трыкатажу, што вырабляліся ў рэспубліцы.

Каронным чынам змянілася аблічча Віцебска. На месцы былых пустыч і саматужных майстэрняў вырабляў буйныя фабрыкі і заводы-гіганты сацыялістычных пцігодкаў. Машынабудавальныя заводы імя Камінтэрна і імя Кірава, буйнейшыя ў СССР пачыночна-

трыкатажна фабрыка «КІМ», фабрыка імя Ілары Пяткі, швейныя фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі» і «Прафінтэр», тэкстыльна фабрыка імя Ілары Пяткі, машына-шотатны камбінат, гэрбарны завод імя Еўсцігнева, абутковыя фаб-



Цэнтральная частка Віцебска, плошча імя У. І. Леніна. Злева — Палац культуры прамакатэрацыі. Здымкі М. Сівакова.



# Сёння на „Беларусьфільме“

У кінастудыі „Беларусьфільм“ ідзе невычайнае сёння. У зале для прагляду сабраліся кінематграфісты. Дымаграфія мастацтва фільма „Гадзінік спыніўся а поўначы“. На экране праплываюць кадры, якія ўяўляюць грозныя гадзіны вайны. Гэта пакуль не фільм, а толькі пасобныя кадры, якія будуць кінахронікай, што знішчылі катаў беларускага народа Кубы (у фільме фон Каўніц). Зараз апаратар В. Акуліч і рэжысёр-пастаноўшчык Н. Фігуровіч разам з іншымі кінароботнікамі здымаюць некаторыя кадры, якія будуць умяшчаныя ў фільм на месцы „пракляце“, г. зн. нехаваючыя эпізоды.

У ролі беларускай дзяўчыны, якая здолела падкасіць міну і ўзрааць німецкага ката, здымаецца артыстка тэатра імя Я. Купалы Р. Глудуноў. Вобраз фон Каўніца стварае народны артыст БССР Д. Арлоў.

У калідоры студыі дарогу нам нечакана загародзілі двое маладых людзей, якія неслі велізарную скрыню з надпісам: «Мазур, групе „Дзяўчынка шукае бацьку“. Гэта пасылаюцца неабходна матэрыялы, плёнка кінажурналістаў, якія знаходзіцца зараз на Палесці. Карці-

ну „Дзяўчынка шукае бацьку“ ставіць добра вядомыя па дзіцячых фільмах рэжысёр Л. Голуб. У карніне апалядана аб мужнасці і смеласці партызан, якія вырвалі з рук гестапа дачку камандзіра партызанскага атрада. Здымаюць карціну малады апаратары І. Пікман і А. Аўдзееў.

Здымачная група трыццаці мастацкага фільма — «Строгая жанчына», які ствараецца студыяй «Беларусьфільм», зараз знаходзіцца ў Ленінградзе, дзе ідуць здымкі ў павільёнах «Ленінфільма». Гэта карціна аб высакароднай рабоце сельскага Савета. У цэнтры апалядана — вобраз простай жанчыны, вылучанай на пост старэйшы сельсавета, — яе справы, штодзёныя клопаты аб далейшым росце грамадскага багацця. (Рэжысёр-пастаноўшчык І. Шульман, апаратар Т. Удзевіч).

У адным з пакояў мы застаёмся рэжысёра-апаратара І. Вейняркіна са сваімі памочнікамі, які адбіраў матэрыялы для дакументальнага фільма «Беларусь індустрыяльна». Гэты нарыс раскажа аб прамысловасці нашай рэспублікі, ствараючай разнастайную прадукцыю ад самых магутных у Еўропе самазнаваў да многіх тавараў шырокага ўжытку.

У суседнім пакоі рэжысёр С. Брыдзі са спэцыялістамі У. Вішнеўскім і А. Матусевічам абмеркавалі мантажны план нарыса аб беларускіх партызанах, аб іх слаўных справах у гады вайны і працоўных подзвігаў у мірыны час.

І раптам дзесяць з-за адчужаных дзвярэй пачулася мело-



У адным з пакояў мы застаёмся рэжысёра-апаратара І. Вейняркіна са сваімі памочнікамі, які адбіраў матэрыялы для дакументальнага фільма «Беларусь індустрыяльна».

дыя «Школьнага вальса». Рэжысёр В. Стральцоў і музычны афарміцель падбіраў музыку для дакументальнага нарыса «Яны ўступаючы ў жыццё». Гэты невялікі кінафільм раскажа аб выпускніках адной сярэдняй школы Мінска, якія вырашылі працаваць на камвольным камбінаце.

Калі мы пакідаем мантажны цэх, нас запрасілі ў малую глядзельную залу. Гасне святло, і на экране мы бачым будучы вядомы кінэмаграфіст Устаўніца апошня блок. Паверх гатовы! Гэта вядзецца

чыне, каласнае будаўніцтва, выступаў кветка, турэстаў з Германскай Дэмкратычнай Рэспублікі, выступленне артыстаў польскага цырка.

Усёго некалькі гадзін мы правялі на кінастудыі, але адчувалі, што тут ідзе напружаная работа.

**Р. ЯСІНСКІ.**

На здымках кадры з будучы кінафільмаў «Гадзінік спыніўся а поўначы» і «Строгая жанчына».

# Бібліяграфічны даведнік па мовазнаўству

Інстытут мовазнаўства імя Я. Коласа АН БССР падрыхтаваў даведнік па беларускаму мовазнаўству.

Беларуская мовазнаўчая навука мае сваю гісторыю, нягледзячы на тое, што яна ёсць самастойная галіна пачала развівацца значна пазней рускага мовазнаўства. Асобныя аўтары аб разніцы беларускай мовы з рускай і іншымі славянскімі мовамі, навукова аснова вывучэння беларускай мовы закладзеныя працамі акадэміка Я. Ф. Карскага. Зыходзіць яго работ пачынаецца сапраўды глыбокае і ўсебаковае вывучэнне беларускай мовы.

Вялікі Кастрычнік адрывае новыя магчымасці для далейшага развіцця гэтай галіны навуцы. Лік лінгвістычных работ пачынаецца даследаваннямі па гісторыі беларускай мовы і дыялектологіі вядомых лінгвістаў П. А. Растаргуева, П. А. Бузюка, О. В. Воўк-Левановіча, Т. П. Ломцева і інш.

Але работы па беларускай мове як дэарвалюцыйнага часу, так і пасляваралюцыйнага выданыя невялікімі тыражамі, многія з іх сталі бібліяграфічнай рэдкасцю.

Для палёгнага вывучэння беларускай мовы неабходна мець бібліяграфічны ўказальнік. Над падрыхтоўкай такога ўказальніка па мовазнаўству працуе сектар гісторыі мовы Інстытута мовазнаўства АН БССР.

Гэта будзе анатаваны бібліяграфічны даведнік, які павінен даць як мага больш поўнае апісанне матэрыялаў, што адносяцца да вывучэння беларускай мовы і маюцца ў асобных даследаваннях, манатграфіях і перыядычных выданнях.

Указальнік будзе складацца з трох выпускаў. У першы ўвойдуць работы, прысвечаныя вывучэнню і апісанню беларускай мовы. Сюды ўключваюцца работы па агульных пытаннях славянскага мовазнаўства (напрыклад, работа Сабалеўскага «Аб рускіх гаворках наогул і беларускіх у прыватнасці» і інш.), а таксама работы, прысвечаныя ўсім галінам беларускага мовазнаўства: гістарычнай граматыцы і дыялектологіі, лексікалогіі і лексікаграфіі, гісторыі беларускай літаратурнай мовы (стылістыка і культура мовы). Асобна будуць уключаны падручнікі і метадычныя літаратуры па беларускай мове.

Другі выпуск ахопіць працы рускіх і іншых славянскіх аўтараў, у якіх змяшчаюцца пытанні разніцы беларускай мовы, маюцца асобныя згаўкі і назіранні па яе гісторыі і дыялектологіі.

Трэці выпуск маркуецца прысвечаны апісанню беларускіх старажытных помнікаў пісьменнасці.

Бібліяграфічны ўказальнік будзе спецыяльнай бібліяграфіяй беларускай літаратуры па розных галінах беларускага мовазнаўства. Гэты будзе карысны дапаможнік для даследчыкаў беларускай мовы, выкладчыкаў ВНУ і студэнтаў.

Міністэрству асветы БССР і навуковай грамадскасці неабходна дапамагчы Інстытуту мовазнаўства ў выданні гэтай карыснай работы да 40-гадовага БССР.

**Г. БАРТАШЭВІЧ.**

# Абмеркаванне новых кантат

На музычных «серадах» у Саюзе кампазітараў БССР яшчэ не было выпадку, каб адрозніваць абмеркаванні некалькіх твораў сімфанічнага або кантатна-аратарыяльнага жанра. Калі стала вядома аб праслухоўванні і абмеркаванні двух новых кантат — «А хто там ідзе?» Р. Пукста (першы Я. Купалы, М. Клімковіча, П. Труса, К. Кіраўкі) і «Паміці Канстанціна Заслонава» Ю. Семіянікі (тэст М. Аляхавіча), гэта прыцягнула вялікую аўдыторыю з ліку кампазітараў і музыкантаў беларускай сталіцы. І неадрама праўдзіна Саюза вымушана было праводзіць гэтую музычную «сераду» ў вялікай студыі Беларускага радыё, дзе маглі свабодна размясціцца слухачы і выканаўцы — хор і салісты радыёкамітэта, занятыя ў паказе новых музычных твораў.

Знаёмыя са актуальнымі па тэматыцы кантатамі, прысвечанымі 40-годдзю рэспублікі, прысутныя па-сапраўднаму апянілі іх мастацкаму вартасці. Гэтым, як пазней адзначалася, у многім спрыяла майстэрства выканаўцаў. Хор радыё пад кіраваннем А. Зялёновай, салісты О. Фурс, В. Прычэпкіна, Б. Ясінскага і Ю. Смірнова праявілі неабходную работу па разуваванні і асапненю аўсім новых твораў.

Нягледзячы на тое, што пасля праслухоўвання кантат у іх абмеркаванні прымаў ўдзел абмежаваны колькасць людзей, важкія словы ўсё ж было сказана. Прамоўцы выказалі зусім поўна і кваліфікавана. Цікавыя думкі народнага артыста БССР Р. Шырма і музыкантаў І. Нісвеніча. Яны лічылі кантаты «А хто там ідзе?» і «Паміці Канстанціна Заслонава» новымі дасягненнямі беларускай савецкай музыкі. Гэтыя творы хвалюць тэматычным багатствам і цікавыя па мелодычным матэрыялаў. У той жа час яны зусім непадобныя адна на другую, напісаны ў розных музычных традыцыях.

Кантата Р. Пукста характэрна вольным, прыўзнятым стылем. Гэта — смелая спро-

ба старэйшых «серады» музыкі і слова спева-асаблівы латвія-савецкай савецкай дзяржавы. Відны, што кампазітары многа даявалі апрацаваць пры падборы і мелодычным асэнсаванні тэксту. Аб гэтым гаворыць кампазітар Я. Нісвеніч і дырэктар харовай капелы БССР К. Пуровскі. Усё ж гэты твор уяла скаманаваны і псеў у сабе драматычны развіццё.

Пры ўсёй атэральнасці зместу кантаты Р. Пукста яна ўсё ж не падаблена неахопаў. Паводле слоў Р. Шырма і І. Нісвеніча, у ёй не ўсе парты салістаў (асабліва сапрана) нясучь раўнамерную напружанасць, што пасля прызнаў і сам аўтар. Я. Нісвеніч лічыць, што можна палепшыць асобныя харавыя месцы за кошт змяненняў аркестра.

Удзельнікі «серады», асабліва кампазітары і музыканты-выканаўцы, былі рады за Ю. Семіяніку, за яго значны творчы рост. Другая кантата кампазітара намога вышэй за першую, кансерваторскую — «Ясныя дарогі». Калі ранейшая кантата больш захапляла маладоўцаў і перааратнаў, то ў «Паміці Канстанціна Заслонава» ўжо адчуваецца ўпэўненасць кампазітара-прафесіянала, які шукае новыя прыёмы, новыя сродкі музычнай выразнасці. У творы Ю. Семіянікі добра скарыстаны тэарыя фарбы, гучанне салістаў, хору і аркестра. Высокую аданку хантае далі Я. Нісвеніч і І. Нісвеніч, піаніст А. Жамер. Музыка ў ёй глыбока працуе і амяцанна-наліна насьмачная, даступная для шырокіх мас слухачоў.

На гэтай жа музычнай «серадзе» былі выказаны пажаданні аб разуваванні і паказе новых музычна-вакальных твораў на працягу святаўнага 40-годдзя БССР. У прыватнасці зроблены кантатныя прапановы аб тым, каб загалда ўстанавіць гармоні выканання кантат у адкрывітых канцэртах сілам харовай капелы, улішы ў яе склад і артыстаў хору радыё.

**Г. СІЦЯК.**

## У БРАТНІХ РЭСПУБЛІКАХ

# Дзяржаўная прэмія Латвійскай ССР

Камітэт па дзяржаўных прэміях Латвійскай ССР у галіне літаратуры і мастацтва прысудзіў прэмію 1958 г. пісьменнікам, мастакам, артыстам і іншым работнікам культуры.

Першая дзяржаўная прэмія Латвійскай ССР прысуджана Мірвалду Бірэ (Вірнінь) за аповесць «Для ўсіх у салце швіцарскага ўз’яду». У творы з вялікай мастацкай асабістасцю і глыбокай гуманістай паказана свабоду і шчасце народа.

Мірвалд Бірэ з вядомым баромы савецкага народа з нямецкімі акупантамі.

М. Бірэ — малады пісьменнік. Ён нарадзіўся ў 1921 г. у Латвіі, у невялікім горадку Руяна. У 1939 г. пачаў навучацца ў сярэдняй школе, ён пачаў працаваць на мясцовай сярэдняй школе ў Латвійскай універсітэце.

У 1941 г., у пачатку вайны, Бірэ разам з бацькамі арыштоўваецца. Вяліку расстраляны фашысты, а будучага пісьменніка паліцаўлі ў турму і затым кінулі ў канцэнтрацыйны лагэр. З Бухенвальда яго вызвалілі войскі Савецкай Арміі.

Пасля вайны Бірэ закінвае медыцынскі факультэт Латвійскага дзяржаўнага ўніверсітэта, працуе ўрачом у горадзе Цэсіс. Адначасна ён займаецца літаратурнай дзейнасцю. У 1953 г. апублікавана яго першая аповесць «Для ўсіх у салце швіцарскага ўз’яду». За гэтую прэмію ў літаратурнай галіне Бірэ прысуджана першая дзяржаўная прэмія Латвійскай ССР прысуджана Мірвалду Бірэ (Вірнінь) за аповесць «Для ўсіх у салце швіцарскага ўз’яду».

Першая дзяржаўная прэмія Латвійскай ССР прысуджана таксама вядомаму ла-

тышкаму паэту Валдзісу Луксу за кнігі вершаў для дзяцей «Першахаснікі», «Вясёлыя тынцы» і паэму «Слава». В. Лукс — задушыны сбра дзіцячых добрых знаўцаў іх іспіхалогі і мовы. Яго вершы для дзяцей іспіхалогі і мовы. Яго вершы для дзяцей іспіхалогі і мовы. Яго вершы для дзяцей іспіхалогі і мовы.

Другая дзяржаўная прэмія Латвійскай ССР прысуджана Мірвалду Кемпе за зборнік вершаў «Кханіне». Чытачы Латвіі ведаюць яго аўтара вершаў вялікага грамадскага гучання, як баршчатыя за мір. Гарачым і ўхваляваным словам адгукнаецца паэтва на тэмы сучаснасці. Многія з лепшых вершаў М. Кемпе прысвечаны дружбе народаў, у прыватнасці яе зборнік «Слова друга».

Новы зборнік вершаў «Кханіне» прасякнуты светлым і ўзвышаным паўчучым каханнем. Прыянікна і спеваабліва расказвае паэтва аб гэтым паўчучым. У аснове яе паўчы — агульствіныя, жыццёсвардальныя пачаткі. Паэтва ў яркіх вобразна-уваблівых ідэях каханна, светлуоў любоў, якая жыць у сэрцах людзей. Другая частка зборніка прасякнута паўчучымі і думкамі аб Радзіме, аб яе прыродзе.

У галіне музыкі, выяўленчага мастацтва, сінанічнага і выяўнаўчага майстэрства першай дзяржаўнаў прэміі Латвійскай ССР ўдасценны дыржоры Я. Думінь і Д. Гайліс — за дасягненні ў развіцці савецкага харовага мастацтва, дзеячы тэатральнага мастацтва Е. Чына і А. Вільціна — за пастановаў балету А. Каліня «Стабуралес» і за дасягненні ў развіцці латыскага нацыянальнага балету.

Другія прэміі прысуджаны А. Юнкеру за работы, эксплыванна на яго персанальнай выстаўцы, К. Убану за шыль пейзажаў, Н. Муріеку — артыста дзяржаўнага Ленінаўскага музычна-драматычнага тэатра Латвійскай ССР — за поспехі, адганітыя на ўсеагульным аглядзе і 2-й Прыбалтыйскай тэатральнай вясне.

**Н. ДАРОНІН.**

## Пачаліся тэлеперадачы

У Гродна пачаў працаваць тэлевізійна-радыёстанцыяны аўзел. Працоўныя горада, якія маюць тэлевізары, пачалі прыём перадач з Вільнюса. Пачатак работы аўзла — вялікая падаць у культурным жыцці горада.

За ходам будаўніцтва ўзьявіла сацыялі ўсе працоўныя вобласці, Калельныя прадпрыемстваў Гродна, Гомеля, Баранавіч і іншых гарадоў Беларусі аказвалі дапамогу спецыялістам Гродзенскай канторы. Даламагалі калектывам Гродзенскай электрастанцыі, абласной базы хабірадуктываў, камбіната будаўнічых матэрыялаў, суднарамантныя майстэрства Неманскага рачнога пароўства. Асабліва многа працавалі на мантажны матчы эксквататрычкі суднарамантныя майстэрствы тт. Калосыч і Казлоўскі.

Прыём тэлеперадач у Гродна можна весці праз пакаёвыя антэны. Радусь дзеянна рэтрансляцыянага аўзла разлічаны на 8—10 кіламетраў.

Па перспектыўнаму плану развіцця сродкаў сувязі ў Гродна намечана будаўніцтва тэлевізійнага цэнтра. Радусь дзеянна тэлецэнтры выйдзе за межы вобласці, а ў 1960 г. калі будзе ажыццэўлена будаўніцтва радыёэлектроннага лініі Мінск — Гродна, працоўныя будуць глядзець тэлевізійныя перадачы Мінскай студыі.

Гаворачы пра будаўніцтва тэлевізійна-радыёстанцыянага аўзла, неўгня не ўпамінаюць інжынера Беларусіага рэспубліканскага радыёцэнтра П. Віарніч і мантажна-першага разраду С. Зяноніна, якія дабілі працавалі на мантажны і ўстаноўчы антына-аўзлаваўна аўзла.

**Я. ТРОПІН.**

— А ну богом да лодкі! — крыкнуў наваб. — Іначай я загадаў тханадару<sup>1)</sup> ўспнаць табе як след. Ты што, не ведаеш, што ў гэтым кнвасте я знатны дваранін? Як жа ты смееш адмаўляцца ад бегару?

— Але ж, ваша міласціна! — прамармытаў малады кашмірац, вусны яго задрыжалі ад пратэсту, які ён стрымліваў перад грозным тварам наваба, што блішчыў не толькі ад масажу, але і ад гнечу: такая непаслухмянасць!

— Кроч да лодкі, асліны сын! — зароў наваб і пацнуў руку. Інак заплакаў, і ўбачыўшы напрогу, інак заплакаў, і плач яго здаўся нам нейкім дацымым і неадрачным для такога дарослага ўжо чалавеча, асабліва таму, што ў яго вялікіх карых, шырока распінаючых вачох не было слёз! Ён лемантаваў: «Ой, мая бедная маці! Мая маці!» і нам здавалася, што ў голасе яго больш чулася багызлівасць чалавеча, выхаванага пад прыгнётам жорсткіх заваўшчыкаў, што змянілі адін другога, сам разумелы і шчыра крўда.

Але ў наваба была знатна тоўстая скудра, каб убачыць крўду ў душы чалавеча. Ён наглядзеў у вялікія вочы, што плакалі без слёз, наслухаў, як плача юнак, і зарагатаў.

— Пакінце яго, нам наваб, — умяшалі мы. — Мы з лодчынікамі самі ўправімся і праскомым небяспечнае месца, калі толькі наспяшаемся з адзіліччём.

— Стой! Чакай! — крыкнуў раптам наваб, ухапіўшы юнака за вуха і, смеючыся, пацягнуў яго да берага.

Бегары зарыў таў, што аж неба задрыжэла, а наваб, які спаўчытаў жартаваў, цнер аж зайшоўся ад здавальнення, аж шчюкі яго загарэліся чырванінь.

Калі самы лодкі юнаку ўдалося выкруціцца з рук наваба, але ён, пабаяўшыся, што такім яўным актам непаслухмянаства можа рагнаецца яго светласці, адразу ж уключыў да самых ноб наваба і, не перастаючы плакаць і лемантаваць, залучыў руку над галавою, а носам пачаў рыць зямлю ў знак каляняна за свой грэх. Ал ратага відоніцца наваб яшчэ мацней зарагатаў, і яго твар, ужо яго цела, адналінася, раздзіраўся да гіганцкіх памераў.

— А ну богом да лодкі! — крыкнуў наваб. — Іначай я загадаў тханадару<sup>1)</sup> ўспнаць табе як след. Ты што, не ведаеш, што ў гэтым кнвасте я знатны дваранін? Як жа ты смееш адмаўляцца ад бегару?

— Але ж, ваша міласціна! — прамармытаў малады кашмірац, вусны яго задрыжалі ад пратэсту, які ён стрымліваў перад грозным тварам наваба, што блішчыў не толькі ад масажу, але і ад гнечу: такая непаслухмянасць!

— Кроч да лодкі, асліны сын! — зароў наваб і пацнуў руку. Інак заплакаў, і ўбачыўшы напрогу, інак заплакаў, і плач яго здаўся нам нейкім дацымым і неадрачным для такога дарослага ўжо чалавеча, асабліва таму, што ў яго вялікіх карых, шырока распінаючых вачох не было слёз! Ён лемантаваў: «Ой, мая бедная маці! Мая маці!» і нам здавалася, што ў голасе яго больш чулася багызлівасць чалавеча, выхаванага пад прыгнётам жорсткіх заваўшчыкаў, што змянілі адін другога, сам разумелы і шчыра крўда.

Але ў наваба была знатна тоўстая скудра, каб убачыць крўду ў душы чалавеча. Ён наглядзеў у вялікія вочы, што плакалі без слёз, наслухаў, як плача юнак, і зарагатаў.

— Пакінце яго, нам наваб, — умяшалі мы. — Мы з лодчынікамі самі ўправімся і праскомым небяспечнае месца, калі толькі наспяшаемся з адзіліччём.

— Стой! Чакай! — крыкнуў раптам наваб, ухапіўшы юнака за вуха і, смеючыся, пацягнуў яго да берага.

Бегары зарыў таў, што аж неба задрыжэла, а наваб, які спаўчытаў жартаваў, цнер аж зайшоўся ад здавальнення, аж шчюкі яго загарэліся чырванінь.

Калі самы лодкі юнаку ўдалося выкруціцца з рук наваба, але ён, пабаяўшыся, што такім яўным актам непаслухмянаства можа рагнаецца яго светласці, адразу ж уключыў да самых ноб наваба і, не перастаючы плакаць і лемантаваць, залучыў руку над галавою, а носам пачаў рыць зямлю ў знак каляняна за свой грэх. Ал ратага відоніцца наваб яшчэ мацней зарагатаў, і яго твар, ужо яго цела, адналінася, раздзіраўся да гіганцкіх памераў.

**С. ДОРСКІ.**

# Рэпертуар юбілейнага сезона

Першым у рэспубліцы адкрыў сезон 1958—1959 гадоў Беларускі тэатр юнага глядача. Хутка пачнецца паказ спектакляў і ў іншых тэатрах.

Што ж рыхтуюць майстры сцэнічнага мастацтва да 40-гадовага рэспублікі Якія новыя артыянальныя творы будуць паказаны ў юбілейным сезоне?

Зусім наядуна ў аднас нашых тэатраў паступалі справядлівыя папрокі за тое, што яны мала выпускалі спектакляў па новых п’есах беларускіх аўтараў. Апошнія два сезоны значна выправілі гэта становішча.

У драматычным тэатры новыя пісьменнікі, рэпертуар узабагаціў артыянальныя творами.

У гэтым годзе Дзяржаўны тэатр оперы і балету выпустыць балетны спектакль «Падстаўная нявеста» Г. Вагнара на лібрэта, якое стварыў Г. Рамаановіч на фальклорным матэрыяле. Да 40-гадовага юбілейнага тэатры рыхтуе оперу А. Туранькова «Ясныя снітанне» (лібрэта А. Бачылы) аб уз’яданні беларускіх зямель у адзін адзінаўтварны дзяржаве.

Акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы працуе над п’есаў К. Крапівы «Людзі і д’яблы» і новай п’есе І. Мележа «Дні нашага нараджэння» тэатр паказаў у дні святаўнага юбілею рэспублікі.

Дзяржаўны драматычны тэатр імя Якуба Коласа працуе з А. Зянонакам над ін-

сцэніроўкаў трылогіі Я. Коласа «На рэстаніах». У рэпертуар сезона калектыв уключыў таксама камедыю В. Палескага «Гарачыя прыгі».

Дзяржаўны рускі драматычны тэатр імя М. Горькага ставіць п’есу І. Лакштанова і П. Пестрака «Вараснёўская раныца» па матэрыяле вядомага рамана «Сустранемся на барыкадах».

Рэспубліканскі тэатр юнага глядача маркуе ў новым сезоне падрыхтаваць пяць новых спектакляў. Будучы пастаўленым п’есы «Не верце чыніні» І. Шамякіна, «За вольнымі дэсамі» і «Шляхі-дарогі» А. Вольскага і П. Макаля, «Сябры» Ю. Багушэвіча і В. Зуба. Тэатр працуе з П. Давілава і над інсцэніроўкаў трылогіі Я. Коласа «На рэстаніах».

Магілёўскі абласны драматычны тэатр рыхтуе п’есу М. Гарулёва «Другое знаёмства».

У Гомельскім абласным драматычным тэатры будуць пастаўлены п’есы «Кастусь Каліноўскі» Р. Раманова і І. Клаза, «Зодчыя» І. Лакштанова.

Тэатр імя Ленінскага камсамолу Беларусі ставіць п’есу І. Козла «Панарыя-кветка» і працуе над інсцэніроўкаў рамана П. Броўкі «Калі зліваюцца рэкі».

Гродзенскі абласны драматычны тэатр паставіць спектакль «Вараснёўская раны-

ца» І. Лакштанова і П. Пестрака і драму «З таго свету» В. Палескага.

Бабруйскі перасоўны тэатр рыхтуе інсцэніроўку рамана К. Чорнага «Трыццаціпакаленне» (аўтары інсцэніроўкі А. Гуткоў і Ф. Калозюк).

У Дзяржаўным тэатры дзялек будзе пастаўлен спектакль «Каваль-варылаў» па матывах казак А. Якімовіча.

З п’ес аўтараў братніх народаў у рэпертуар нашых тэатраў уключаны камедыя Энвера Мамадханава «Шырванская прыгажуня» (Магілёўскі тэатр), «Блудны сын» Эгона Ранета (тэатры імя Якуба Коласа, імя М. Горькага, імя ЛКСМБ і Бабруйскі), п’еса Міколы Заруднага «Вясёлка».

Сучасная руская драматургія будзе прадстаўлена такімі значымі творами, як «Трыццаціпацыйная» М. Паголазіна (тэатры імя Янкі Купалы і Магілёўскі), «Вось і яду» Г. Бірзюкі (тэатр імя Янкі Купалы і Гомельскі), «Вітаў у дарозе» Г. Нікалаева (Мельскі), «Вітаў у дарозе» Г. Нікалаева (Мельскі) і Н. Радзіскага (тэатр імя Якуба Коласа) і інш.

З п’ес рускай класічнай драматургіі будучы пастаўленымі камедыі «Рэвізор» М. Гоўдзіна (Тэатр юнага глядача), «Маскарэгал» М. Лермантава (Магілёўскі тэатр), «На дзень» М. Горькага (Гомельскі тэатр), «Улада цемры» Л. Талстога (Гродзенскі тэатр).

**Я. ДАНИЛАУ.**

# Кашмірская ідылія

(Пачатак на 3-й стар.)

з намі і што ён хоча назапасіць праўнін на дарогу і ўзяць з сабою некалькі слуг.

Нам нічога не заставалася рабіць, як прыняць усё яго прапановы, бо п’яжы было значна адгаворы, чым ператварыцца ў паслухняныя пешкі ў яго саюбных руках. І вось аднойчы вечарам мы адлілі разам з ім і ягонымі сябрамі — паўнурым маленькім судзіцьё з Вархочнага суда Кашміра і акімеўці недалёкім маладым гандаларом скураю і футрай.

Пачалі апускацца начныя цені, а мы пдылі паміж небам і зямлёю, аддзяліўшы жарам, якіх пакуль што не парушалі нават і яго прыячлі.

Рака плыла ўперад, лодка наша таксама рухалася ўперад амаль без дапамогі рэслара, яго жоўці, сястры ці дачкі.

Але ледзь толькі мы аддзіліся ў спакойнае кутні сваіх сэрцаў, нам абвясцілі, што падалі абед.

Слугі наваба прыгатавалі раскошныя стравы, аздобленыя рысам і надушынамі шэфарам, птушкай, што духмяна пахла мускусам і была прыпраўлена куркумавым карынем, часкаком і іншымі прысмакамі, прынеслі бакавал шампанскага разліву 1889 года.

Прымушні нас пакаштаваць усё гэтыя далікатэсы, наваб, натуральна, палічыў неабходным папшыць нас сваім красамушэствам. Расказаўшы некалькі брудных анекдотаў, ён пачаў шэптаць довадзіць, і не прыстойнасць яго разважанняў была так густа перасырана бруднымі словамі, што, не ведаю, як хто, а які і там ужо вялікі праведнік, і то мне стала мотанна, і я адшоў у бок, задумаўся аб высокі гадзініцы сваіх пацупілаў, звярнуў свае словы да зорак і даверыўся Яноіно ночы.

Калі мы на світанні працудзіліся, наша лодка даўно ўжо вырвалася на прасторы ў дэка неслася сярод палага-мора святла. Усюды, наколькі хапала вачоў, ва многа міль навокал раскінуліся блакітныя воды Вулаара, калымшучыся жывым сэрцам калі-

аслупляльных, абпаденых сонцам астраўкоў.

Наваб надумаў забавіць нас спевамі. Але гэтыя яго буй надтрэснуты і скрыпуны, і толькі двое яго сяброў уважліва слухалі з выгляданым знаўцаў, шумна ўхваляючы яго геній, які ж усё разабраўся ў розныя бакі — хто ўлапамагаў на кухню, хто знаўся сваім туалетам, а хто проста любоваўся прырода